

Sofia Lundberg
DEN RÖDA ADRESSBOKEN

Софія Лундберг
ЧЕРВОНИЙ ЗАПИСНИК

Роман

Переклала з шведської Наталія Іваничук

Київ
Нора-Друк
2020

УДК 82-31
Л84

Лундберг Софія

Л84 Червоний записник. Роман / Софія Лундберг ; пер. з шведської Н. Іваничук. — Київ : Нора-Друк, 2020. — 304 с. — серія «День Європи».

ISBN 978-966-688-050-8

У житті Доріс залишилися дві речі. Одна — її щотижнева розмова по скайпу з американською родичкою Дженні, інша — спогади, які вона записує, зазираючи у червоний записник, який отримала у подарунок від батька в дитинстві. Усі ці імена, які приходять і йдуть. Які розривають серце на шматки і змушують пролити сльози. Коханці та вороги... Записник — тоненька книжечка, де майже всі сторінки закреслені, але кожна з них відкриває нову пригоду.

«Червоний записник» — це історія, яка надихне читачів підсунути зручне крісло ближче до вогню, взяти до рук чашку какао і коробку серветок й отримати своє «хюге» від читання.

УДК 82-31

Серія заснована 2005 року.

Copyright © Sofia Lundberg 2017
Published by agreement with Salomonsson Agency

ISBN 966-8321-75-8 (Серія)
ISBN 978-966-688-050-8

© Нора-Друк, видання українською мовою, 2020
© Наталія Іваничук, переклад, 2020

*Доріс, найпрекраснішому небесному янголові.
Ти дала мені повітря, щоб дихати, і крила – щоб літати.*

І моєму найдорожчому Оскарові.

Розділ 1

Сільничка. Дозатор на пігулки. Піала з льодяниками від болю в горлі. Тонometr в овальному пластмасовому футлярі. Лупа й клубочок червоної мереживної тасьми з різдвяної гардини, міцно зв'язаної трьома товстими вузлами. Телефонний апарат з дуже великими цифрами на циферблаті. Червоний адресний записник у потертій шкіряній обкладинці із заламаними кутиками, з-під яких видніється пожовклий папір. Вона ретельно розкладає речі на кухонному столі. Все має лежати рівненько й охайно. Щоб не було ніяких складок на світло-блакитній випрасуваній лляній скатертині.

На якусь мить завмирає. Дивиться у вікно на сіру сльоту. На людей, які кудись квапляться з парасолями й без. На голі дерева. Крізь щєбінь, яким присипані ямки на асфальті, просочується дощова вода.

Білка шугає з гілки на гілку, і очі жінки спалахують радістю. Вона нахиляється, уважно спостерігаючи за непосидючим невиразним силуетом. Пухнастий хвостик гойдається туди й сюди, коли білка зграбно стрибає у гіллі. Потім тваринка сплигує на дорогу й миттю зникає у пошуках нових пригод.

Час би вже чогось поїсти, думає вона, погладжуючи живіт. Тремтячою рукою підносить лупу до золотого наручного годинника. Однаково не може роздивитися надто маленькі цифри. Змирившись, покірно складає руки на колінах, на мить заплющує очі, чекаючи на добре знайомий скрегіт ключа в дверному замку.

— Ви заснули в кріслі, Доріс?

Надміру гучний голос різко вихоплює її зі сну. Вона відчуває на плечі чийось руку, сонно намагається усміхнутись і кивнути молодій доглядальниці, яка схиляється над нею.

— Мабуть, трохи задрімала.

Слова застрягають у горлі, і вона відкашлюється.

— Ось, попейте води!

Дівчина подає склянку. Доріс відпиває кілька ковтків.

— Дякую... Вибач, я забула, як тебе звати...

Знову нова доглядальниця. Попередня звільнилася, їй треба вчитися далі.

— Та це ж я, Ульріка! Як ви сьогодні почуваетесь? — питає дівчина, проте на відповідь не чекає.

А Доріс і не відповідає.

Доріс мовчки спостерігає за метушінням Ульріки в кухні. Дивиться, як та виставляє на стіл перечницю і ховає до кухонної шафки сільничку. Від її неоковирних рухів скатертина поймакалася.

— Я ж вам казала, забагато солі не можна! — суворо каже Ульріка, тримаючи в руках коробочку з їжею і з докором дивлячись на Доріс.

Доріс киває і тихо зітхає. Розірвавши герметичну плівку, Ульріка вивалює вміст коробочки на коричневу керамічну тарілку. Підливка, картопля, риба й горошок змішалися у суцільну кашу. Потім вона ставить тарілку в мікрохвильовку, вмикає на дві хвилини. Мікрохвильова пічка починає глухо дзижчати, помешканням повільно розповзається запах риби. Доки гріється їжа, Ульріка береться поряdkувати на кухні: складає розхристаним сто-сиком газети й пошту, виймає посуд з посудомийної машинки.

— Надворі холодно?

Доріс повертає голову до вікна, за яким висить важка, набухла моква. Вона вже й не пригадує, коли востаннє виходила за поріг. Може, влітку... А може, навесні...

— Ой, скоро прийде зима. Дощові краплі сьогодні такі колючі, як крижані скалки. Добре, що маю авто, не треба ходити пішки. Я знайшла місце на вулиці, просто

під будинком. У передмісті, де я живу, легше знайти місце для паркування. Бо тут, у центрі, це майже безнадійна справа, хоча, буває, щастить.

Слова ллються з Ульріки, перетікають одне в одне, і здається, ніби вона тихенько мугикає пісеньку, якусь популярну мелодію, яку Доріс чула по радіо. Ульріка не сидить на місці. Шурує пилотягом у спальні. Доріс чує, як вона там грюкає. Хоч би не скинула на підлогу розмальовану вручну вазу, Доріс за неї дуже потерпала.

Ульріка повертається з бордовою вовняною сукнею, перекинутою через руку; тканина покошлана на рукавах, з подолку звисає нитка. Востаннє, коли Доріс її вдягала, вона намагалась ту нитку обірвати, але через біль у спині не змогла дотягнутися до колін. Вона простягає руку й намагається упіймати нить, але тільки хапає рукою повітря, бо Ульріка надто швидко повертається спиною і кидає сукню на спинку стільця. Потім Ульріка починає розстібати гудзики на її нічній сорочці. Обережно стягає рукави, і Доріс тихо постогнує: біль від спини стріляє у плечі. Біль не відпускає її ні вдень, ні вночі. Нагадування про старече тіло.

Тепер треба встати. Я вас підніму на рахунок «три», добре?

Ульріка обіймає Доріс однією рукою, допомагає підвестися і стягає нічну сорочку. Доріс стоїть посеред кухні у холодному світлі дня майже гола, у самій лише спідній білизні. Її б теж варто перевдягти. Доріс прикривається однією рукою, коли Ульріка розстібає бюстгальтер. В'ялі груди обвисають до живота.

— Ой, бідолашна! Як ви мерзнете! Ходімо до ванної.

Доглядальниця бере її за руку, і Доріс обережними, непевними кроками ступає за нею. Вона відчуває, як гойдаються її груди, й притискає їх рукою до тіла. У ванній тепліше, під плиткою на підлозі схований електричний обігрів. Доріс скидає капці й насолоджується теплом під ступнями.

— А тепер одягнемо сукню. Піднесіть догори руки!

Доріс слухняно піднімає руки, однак лише на рівень грудей. Ульріка мордується з тканиною, насилу натягає сукню. Виткнувши голову з горловини, Доріс бачить, як усміхається її доглядальниця.

— Ку-ку, ось де ви! — жартує вона. — Який гарний колір. Він вам дуже личить. Хочете освіжити губи помадою? Може, трохи рум'ян на щоки?

Косметика розставлена на маленькому столику біля умивальника. Ульріка бере помаду, але Доріс хитає головою і відвертається.

— Що там з обідом? — питає вона дорогою до кухні.

— Обід! Ой, яка ж я безголова! Зовсім забула про обід. Зараз іще раз загрію!

Ульріка кидається до мікрохвильовки, відчиняє дверцята, знову ними хрюскає, виставляє таймер на одну хвилину, вмикає. Потім наливає у склянку брусничний компот, ставить на стіл тарілку. Дивлячись на місиво, Доріс морщить носа, але голод змушує піднести виделку до рота.

Ульріка сідає навпроти з горнятком у руках. Горнятко розмальоване рожами. Доріс ніколи з нього не п'є, боїться розбити.

— Кава — то справжня благодать у житті, — сміється Ульріка. — Правда ж?

Доріс киває, не зводячи напруженого погляду з горнятка.

Хоч би не впустила його додолу.

— Наїлися? — уриває Ульріка мовчанку за столом.

Доріс киває. Ульріка встає, щоб забрати тарілку. Повертається з гарячою кавою в іншому горнятку. Темно-синьому, з Гьоганеса.

— Це — вам... Тепер можна й передихнути, не?

Ульріка сміється, знову сідає за стіл.

— Ну, що за погода! Лле, і лле, і лле! Не видно ні кінця, ні краю тому дощу!

Доріс уже хотіла щось відповісти, але Ульріка й рота не дала їй розтулити.

— Не пригадую, чи давала в садочок змінні колготки. Малюки сьогодні промокнуть, мабуть, до нитки.

Але в них, напевно, знайдуться запасні, щоб позичити. Інакше доведеться забирати додому заплакану дитину з голими ногами. Стільки хвилювань з малими дітьми. Та ви й самі це знаєте, я собі так думаю. Багато маєте дітей?

Доріс хитає головою.

— Ой-ой, зовсім нема? Бідолашна! То вас навіть ніхто не провідує? І ви ніколи не були заміжною?

Зухвалість доглядальниці її дивує. Зазвичай вони ніколи такого не питають, принаймні не так прямо-лінійно.

— Але друзів, певно, таки маєте? Хтось іноді до вас приходить? Він онде товстий нівроку, — Ульріка показує на записник на столі.

Доріс не відповідає. Крадькома поглядає на фотографію Дженні в передпокої; доглядальниця ніколи не звертала на неї уваги. Дженні, котра так далеко і водночас зовсім поруч у думках.

— Ой, мені час бігти, — торохтить далі Ульріка. — Іншим разом більше побалакаємо!

Вона ставить горнятка в посудомийку, навіть оте розмальоване вручну. Раз чи два змахує ганчіркою, протираючи робочий стіл, вмикає машинку й зникає за дверима — Доріс навіть оком не встигає кліпнути. У вікно бачить, як Ульріка воює з курткою, одягаючи її на ходу, і пірнає у маленьке червоне авто з емблемою комунальної служби на дверцятах. Дрібними кроками Доріс добирється до посудомийної машинки й вимикає програму. Виймає розмальоване горнятко, ретельно споліскує його під краном і ховає глибоко в шафці, позаду десертних піал. Приглядається під різними кутами — ні, горнятка не видно. Задоволена, сідає до столу, розгладжує долонями скатертину. Все охайно розкладає. Дозатор, льодяники від болю в горлі, пластмасовий футляр, лупа й телефон повертаються на звичні місця. Коли черга доходить до записника, рука завмирає на ньому. Давно вона його не розгортала. А тепер розгортає. На першій сторінці — імена. Всі перекреслені. На полях — помітки. Одне слово. ПОМЕР або ПОМЕРЛА.

Червоний записник

А. АЛЬМ, ЕРІК

УПРОДОВЖ УСЬОГО життя повз нас проходить багато імен. Ти про це замислювалася, Дженні? Імена, які приходять і відходять. Які болем шматують серце і змушують умиватися сльозами. Які стають коханими або ненависними. Я іноді гортаю свій записник. Він — наче карта мого життя. Я трохи розповім тобі про нього. Щоб ти — єдина, хто пам'ятатиме мене, — пам'ятала і моє життя. Це — своєрідний заповіт. Я дарую тобі свої спомини. Це найпрекрасніше, що в мене є.

Тисяча дев'ятсот двадцять восьмий рік. Мій день народження, мені виповнилося десять років. Побачивши згорток, я відразу зрозуміла, що в ньому щось важливе. Це видно по іскорках у татових очах. Його темні очі, зазвичай зосереджені на чомусь геть іншому, дуже уважно пантрували за моєю реакцією. Подарунок був загорнений у гарний, тонкий шовковистий папір. Я помацала згорток пучками. Гладенька поверхня, волокна хаотично переплітаються у химерному візерунку. І стрічка, цупка червона стрічка. То був найгарніший подарунок, який я колинебудь бачила в житті.

— Розгортай, розгортай! — нетерпляче підганяла Агнес, моя молодша сестричка, нависнувши над обіднім столом і опершись обома ліктями на скатертину, чим розсердила маму.

— Ну ж бо, розгортай! — не витерпів і тато.

Перш ніж потягнути за кінчики й розпустити кокарду, я погладила стрічку великим пальцем. У згортку лежав записник у блискучій червоній шкіряній обкладинці й гостро пахнув свіжою фарбою.

— У ньому ти збиратимеш своїх друзів, — усмінувся тато. — Всіх, хто стрінеться тобі в житті. З усіх неймовірних місцин, де ти побуваєш. Щоб нікого не забути.

Тато взяв записник у мене з рук і розгорнув його. Під літерою «А» він уже написав своє ім'я. *Альм, Ерік*. Адресу й номер телефону майстерні. Там зовсім недавно встановили телефон, і він дуже ним пишався. Удома ми не мали телефону.

Він був великим чоловіком, мій тато. Ні, не в фізичному сенсі. Зовсім ні. Але його думкам та ідеям завжди було тісно вдома, він наче постійно ширяв десь над світом, линув у незвідані краї. Часто мені здавалося, що йому не хочеться скніти поруч з нами. Життєва дріб'язковість була йому чужа, він не любив буденності. Він жадав знань і заповнив наш дім книжками. Не пригадую, щоб він багато розмовляв. Навіть з мамою. Водно просиджував зі своїми книжками. Іноді він сидів у глибокому фотелі, а я вилазила йому на коліна. Тато ніколи не проганяв мене, лише зсував набік, щоб я не заступала йому тексту й малюнків, які так поглинали його увагу. Він солодко пахнув деревиною, його волосся завжди було притрушене тирсою і від того здавалося сивим. Долоні шкарубкі, потріскані. Щовечора тато ретельно змащував їх вазеліном і лягав спати в тонких бавовняних рукавичках.

Мої руки. Ними я обережно обіймала його за шию. Ми сиділи у своєму окремішньому світі. З кожною перегорнутою сторінкою я простувала за татом у його уявних мандрах. Він читав про різні країни й культури, втикав шпильки у велику карту світу, яку повісив на стіні. Ніби позначав місця, де колись побував. Одного дня, казав він, одного дня я помандрую світом. І чіпляв циферки біля

шпильок. Одиночки, двійки й трійки. Так установлював пріоритети — які країни відвідає насамперед. Можливо, йому більше пасувала б роль першовідкривача?

Якби ж не дідова майстерня. Спадок, який треба пильнувати. Покладений на нього обов'язок. Тато щоранку чесно ходив до майстерні, навіть після смерті дідуся; стояв у похмурому приміщенні пліч-о-пліч зі своїм підмайстром; уздовж стін громадилися штабелі дошок, у повітрі гостро пахнуло скипидаром і лаком. Нам, дітям, здебільшого дозволяли стояти на порозі й спостерігати за тим, що відбувається усередині. Знадвору, по темно-коричневому дерев'яному фасаді, в'ються троянди — білі виткі троянди. Коли пелюстки опадали на землю, ми їх збирали й клали в мисочки з водою — виготовляли власні парфуми, якими кропили потім шийку за вушками.

Я пам'ятаю звалені купою наполовину готові столи й стільці; тирсу й стружку; інструменти на гачках уздовж стін: зубила, пилючки, столярні ножі, молотки. Кожна річ мала своє місце. Стоячи за столярним столом, тато бачив усе, що йому було потрібно. Олівець за вухом, грубий коричневий фартух з потрісканої шкіри. Він завжди працював дотемна, і взимку, і влітку. А потім ішов додому. Додому, до свого фотелю.

Татко...

Його душа досі зі мною. Під купою газет на стільці, що його він сам змайстрував, а мама обтягнула сидіння. Йому так хотілося побачити світ. А судилося хіба залишити свій слід у чотирьох стінах нашого дому. Змайстроване власними руками крісло-гойданка з вишуканим різьбленням для мами. Дбайливо вирізьблені дерев'яні декоративні дрібнички. Книжкова етажерка. На якій досі стоять кілька його книжок.

Мій татко...